

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma
Giáo trình TƯƠNG ƯNG BỘ – SAMYUTTANIKĀYA

Bài học ngày 11.9.2021

TƯƠNG VÀ TÁNH
Kinh Cỗ Xe (Rathasuttam)

CHƯƠNG I. TƯƠNG ƯNG CHƯ THIÊN, PHẨM GIÀ (S.i,41)

Đa số sự nhận biết của tri giác đến từ tướng hơn là tánh. Tánh và tướng luôn luôn có sự liên quan mật thiết. Vấn đề là biết cái gì là biểu tượng thật sự của thực tánh. Người ta nói “chiếc áo không làm nên thầy tu nhưng thầy tu cần chiếc áo tu”. Cũng phải cẩn thận vì đôi khi chuyện “xem mặt mà bắt hình dong” dễ tạo nên ngộ nhận. Dù sao thì có rất nhiều trường hợp vì khéo nhận ra biểu tượng của cái gì đó khiến chúng ta thấy được bản chất đằng sau đó như trong Trường Bộ kể về vua chuyển luân nhìn thấy sợi tóc bạc thì biết là lúc phải thay đổi cuộc sống vì già chết. Sự đọc hiểu đó được gọi là “đại nhân giác”.

Kinh Văn

[Vị Thiên]

**“Kimsu rathassa paññāṇaṃ, kimsu paññāṇamaggino;
Kimsu raṭṭhassa paññāṇaṃ, kimsu paññāṇamitthiyā”ti.**

-- Cỗ xe hiện tướng gì?
Ngọn lửa hiện tướng gì?
Vương quốc hiện tướng gì?
Phụ nữ hiện tướng gì?

[Thế Tôn]

**“Dhajo rathassa paññāṇaṃ, dhūmo paññāṇamaggino;
Rājā raṭṭhassa paññāṇaṃ, bhaddā paññāṇamitthiyā”ti.**

-- Cờ hiện tướng cỗ xe,
Khói hiện tướng ngọn lửa,
Vua hiện tướng vương quốc,
Chồng hiện tướng nữ nhân.

Bản hiệu đính:

[Vị Thiên]

*Cái gì biểu trưng xe?
Cái gì biểu trưng lửa?
Gì biểu trưng quốc độ?
Gì biểu trưng nữ nhân?*

[Thê Tôn]

*Huy hiệu biểu trưng xe,
Khói tỏa biểu trưng lửa,
Vua biểu trưng quốc độ,
Chồng biểu trưng nữ nhân.*

Thích văn

paññāṇa = biểu tướng, biểu trưng, biểu hiện, dấu hiệu, biểu tỏ, biểu lộ

dhajo = cờ xí, huy hiệu

ratha = xe

dhūma = khói

paññāṇamaggi = (*paññāṇa* + *aggi*) = biểu trưng của lửa

rāja = vua

ratṭha = quốc độ, đất nước

bhatta = chồng, người chèo chống cho gia đình

paññāṇamitthi = (*paññāṇa* + *itthi*) = biểu trưng của phụ nữ

Thích nghĩa

Theo Sớ giải thì cờ xí biểu trưng xe vì khi nhìn từ xa có thể phân biệt đó là long xa hay quân xa... nhờ vào cờ treo. Người phụ nữ thường được nhận biết qua địa vị của người chồng như hoàng hậu, đệ nhất phu nhân ...v.v...

*Dịch giả: Hoà Thượng Thích Minh Châu
Biên soạn Giáo trình: Tỳ kheo Giác Đăng*

-ooOoo-

2. Rathasuttam [Mūla]

72. “Kiṃsu rathassa paññāṇaṃ, kiṃsu paññāṇamaggino;
Kiṃsu raṭṭhassa paññāṇaṃ, kiṃsu paññāṇamitthiyā”ti.
“Dhajo rathassa paññāṇaṃ, dhūmo paññāṇamaggino;
Rājā raṭṭhassa paññāṇaṃ, bhattā paññāṇamitthiyā”ti.

2. Rathasuttavaṇṇanā [Aṭṭhakathā]

72. Dutiye paññāyati etenāti **paññāṇaṃ**. **Dhajo rathassāti** mahantasmim hi saṅgāmasīse dūratova dhajaṃ disvā “asukarañño nāma ayaṃ ratho”ti ratho pākaṭo hoti. Tena vuttaṃ “dhajo rathassa paññāṇa”nti. **Aggipi** dūratova dhūmena paññāyati. Coḷaraṭṭhaṃ paṇḍuraṭṭhanti evaṃ **raṭṭhampi** raññā paññāyati. Cakkavattirañño dhītāpi pana **itthī** “asukassa nāma bhariyā”ti bhattāraṃ patvāva paññāyati. Tasmā **dhūmo paññāṇamagginoti**ādi vuttaṃ. Dutiyaṃ.